

Forn de calç de la Canal del Bolet

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Vessant hidrogràfic dret de la Canal del Bolet
Emplaçament
Alçada: Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac
825

Coordenades:

Latitud: 41.63663
Longitud: 2.01157
UTM Est (X): 417676
UTM Nord (Y): 4609905

Classificació

Número de fitxa 08120 - 328
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Conserva la façana i el passadís d'accés, però la vegetació l'està malmetent.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08119A001000290000YG
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dj., 01/04/2021 - 16:33

Descripció

Forn de calç situat en el vessant hidrogràfic dret de la Canal del Bolet. L'accés és fa pujant pel camí que mena des de Can Robert a Can Pobla. Just a mà esquerra, entre l'avenc del Club i l'avenc del Tim, conegut com el Revolt dels Petons, i abans d'arribar a l'antic camí que conduïa al mas, franquejant el Torrent del Salt Rajant, hi ha un corriol, un antic camí que permetia accedir a les feixes i al forn del calç del Bolet (nom rebut pel cingle que té al damunt mateix).

El corriol transcorre paral·lel a les antigues feixes on de tant en tant, la vegetació deixa aparèixer els antics murs de pedra seca, i arran de camí, al costat d'un roser salvatge, a mà dreta una antiga surgència, coneguda amb el nom de la Font de les Feixes. Un cop deixada enrere, continuar recte, fins a localitzar el forn i la pedrera al costat mateix.

Els murs de l'estructura són de paredat antic, fet a base de pedra irregular. L'amplada de la façana mesura 5 metres per 2 metres d'alçada màxima conservada.

El passadís d'accés a la fogaina (1'90 metres de fondària per 1'30 m d'alçada conservada), està orientat al sud-est. L'amplada de l'obertura exterior és d'1'70 metres mentre que a l'interior mesura 1 metre. La volta està feta amb pedra planera, disposada a plec de sardinell, falcada amb pedruscall i unida amb morter de calç.

L'olla està parcialment colgada; mesura uns 3'40 metres de diàmetre interior per una alçada màxima actual a la part més alta de dos metres. La corona ha desaparegut i no s'observen restes de vitrificació.

Observacions:

A mà esquerra de la façana hi ha la pedrera i al voltant del forn, gran quantitat de pedruscall de calç que servia per reblir l'estructura de combustió.

Història

Els forns de calç o olles de calç són construccions tradicionals que es troben arreu de Catalunya. Estan construïts d'una manera molt senzilla, aprofitant el desnivell d'un marge o s'excavava directament en un rost amb l'objectiu d'obtenir, la calç necessària per a fer el morter de calç (barrejant-lo amb aigua i sorra), emprat tradicionalment en la construcció de cases i altres edificis durant segles fins als anys cinquanta, on el ciment i el formigó prenen la davantera. També servirà per arrebossar les façanes, o per emblanquinar les cases, impermeabilitzar els safarejos i les cisternes, per ensulfatar les plantes contra les plagues i com a desinfectant de l'aigua.

El procés de transformació de la pedra en calç s'obté a través de la combustió de la llenya i la pedra de calç, mitjançant un forn de forma rodona fet dins la terra o la roca. Cal obtenir una temperatura d'entre 800°C i 1000°C perquè el carbonat càlcic s'alliberi de l'anhídrid carbònic i passi a òxid de calci.

Per a aconseguir aquest procés calia una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'uns tres mesos, normalment entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres. Els fagots de llenya i brancatge s'obtenien desbrossant el bosc i la pedra, s'extreia amb pics, i escodes. Un cop obtingut el material primari, es transportava amb carros o mules fins al forn, que s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida: a baix les més grosses i a dalt del curull les més petites. A la part inferior es deixava una boca per introduir-hi els feixos de llenya amb una mena de força

anomenada gavell. S'encenia el foc i es deixava encès els dos primers dies amb una faixa destapada que es tapava a poc a poc. Quan començava l'encesa, ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire comprovava que la pedra era ben cuita. Calien de dotze a quinze dies de cuita per deixar la pedra a punt i després vint dies més per refredar-se. Aquesta calç anomenada viva s'apagava abocant-hi aigua, essent convertida en hidrat de calç o calç morta. Passat aquest temps la calç es podia desenforar i transportar-la en carros per a ser emprada.

Generalment es feia un forn de calç quan hi havia necessitat de producte, i no sempre era comercialitzat, sinó que cada casa se'n podia fer un i s'abandonava després de ser utilitzat. Tampoc era necessari que estigués situat a prop d'una pedrera de calcària, ja que normalment es trobaven pedres d'aquest tipus escampades dins el bosc, al peu dels camins o a les rieres.

D'aquesta antiga activitat, tan estesa només resta el mut testimoni d'aquells forns que en l'actualitat estan mig enrunats i tapats per la vegetació. La producció de calç va tenir una certa importància fins a mitjans segle XX, com ho demostra l'existència de moltes olles o forns com els que es poden observar a Matadepera.

Bibliografia

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

FONT, Xavier; MUNUERA, Jaume (2014). *Matadepera. Patrimoni cultural*. Ajuntament de Matadepera.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

HERNÁNDEZ, Lluís (2014). Els forn de calç, dins diari La Torre, pàg. 24.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

SUADES, Ramon; SENYAL, Jordi (2020). Mapa Interactiu de Sant Llorenç del Munt i serra de l'Obac.

